

Oponentský posudek habilitační práce Mgr. Tomáše Nikolai, Ph.D.: **Neuropsychologické aspekty preklinického a prodromálního stádia** **Alzheimerovy nemoci**

V habilitační práci mgr. Tomáš Nikolai, Ph.D. velmi komplexně diskutuje roli neuropsychologické diagnostiky při rozlišení zdravého a patologického stárnutí a schopnost neuropsychologických metod identifikovat osoby v riziku rozvoje Alzheimerovy nemoci (AN) již v preklinickém stádiu onemocnění. Habilitační práce má 101 stran. V úvodní části popisuje stádia AN včetně mírné kognitivní poruchy (MCI) a subjektivních stížností na kognici (33 stran). V další části se věnuje své vlastní práci, cílům, otázkám a hypotézám, metodám výzkumu (17 stran). Dále uvádí jednotlivé studie (celkem 8 publikovaných prací, ve čtyřech z nichž je prvním autorem), které jsou součástí habilitační práce, a rozebírá jejich hlavní výsledky, které dále diskutuje, uvádí hlavní závěry ze svého výzkumu. Následuje bibliografie autora, literatura a uvedení publikací in extenso (celkem 51 stran).

Hlavní cíle práce zahrnují:

- Stanovení standardizovaného přístupu neuropsychologické diagnostiky k identifikaci pacientů ve stádiu MCI při AN
- Vývoj metody prokazující validitu neuropsychologického vyšetření
- Tvorba a validace nových kvalitativních indexů pro hodnocení výkonnosti v testech verbální fluence u pacientů v riziku rozvoje AN
- Analýza subjektivních stížností na kognici u starší populace
- Koncept časných behaviorálních změn jako prediktor rozvoje AN

Po formální stránce nenacházím nic podstatného, co by se dalo habilitační práci vytknout. Jazyková i grafická úroveň výtisku jsou nadprůměrné.

Tomáš Nikolai je celkově autorem nebo spoluautorem 35 prací v zahraničních časopisech s IF, z toho 24 je nad mediánem oboru, a dalších 18 prací v českých časopisech s IF. Celkový kumulativní IF činí téměř 100!, což považuji za mimořádné. Dále je autorem nebo spoluautorem 2 monografií a 8 kapitol v monografiích.

Součástí vlastní habilitační práce je 6 prací publikovaných v zahraničních impaktovaných časopisech a 2 práce publikované v Československé Psychologii. V polovině z nich je mgr. Nikolai prvním autorem. Kvalita zařazených článků je dostatečně demonstrována jejich

úspěchem i v náročném recenzním řízení v mezinárodních časopisech. Proto nepovažuji za nutné zatěžovat tento posudek detailním rozbořením jednotlivých prací.

K autorovi mám následující dotazy:

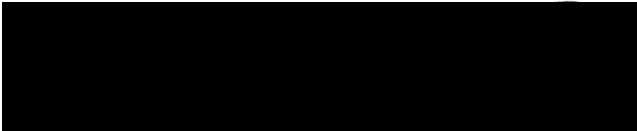
- Zaujala mě práce Nikolai et al. Delayed matching to sample task 48: assessment of malingering with simulating design (Aging, Neuropsychology, and Cognition, 2020). Proč byl zvolen právě poměr DMS48/RAVLT? Jak lze vysvětlit, že jedinci simulující kognitivní poruchu nadhodnocují zrakově paměťový test, ale podhodnocují test hodnotící verbální rekognici (obtížnější test RAVLT)? Jak byli zařazeni/ diagnostikováni jedinci ve skupině s-AD?
- K práci zabývající se verbální fluencí u pacientů se subjektivními stížnostmi na kognici (Nikolai et al. Applied Neuropsychology-Adult, 2018) mám dotazy: Měli lidé v NC (kontrolní skupině) také MRI mozku? Byly ve skupině SCD/ NC použity další biomarkery AN mimo MRI mozku? Pokud jen MRI-hodnotila se míra hippocampální atrofie? Pokud ne, jedná se o poměrně heterogenní skupinu lidí (v SCD i NC skupinách) a teprve longitudinální sledování prokáže další vývoj v čase stran případné fenokonverze do AN nebo jiného typu demence. Tedy v tomto ohledu by bylo možné brát výsledky spíš jako preliminární.

V souhrnu lze říci, že práce uchazeče jsou významným příspěvkem k psychologické diagnostice časných stádií Alzheimerovy nemoci, a to nejen validací nebo adaptací mezinárodních neuropsychologických škál či testů na české populaci, ale i vlastními originálními pracemi na poli subjektivních stížností na kognici nebo pracemi hodnotícími emoční kreativitu u pacientů s kognitivním deficitem, kognitivními stížnostmi a neuropsychiatrickými projevy. Tomáš Nikolai se dlouhodobě podílí také na odborné edukaci v oblasti neuropsychologie kognitivních poruch u degenerativních onemocnění mozku, např. je pravidelným přednášejícím na národním kursu/ výukovém semináři Kognitivní poruchy a demence v Brně.

Závěr

Habilitační práci mgr. Nikolaie, Ph.D. jsem si přečetla se zájmem. Práce odráží autorovu hlubokou znalost problematiky Alzheimerovy nemoci a jejích časných stádií z hlediska neuropsychologické diagnostiky a diferenciální diagnostiky, včetně detailního porozumění různým statistickým metodám a schopnosti jejich aplikace ve výzkumu.

Habilitační práce Mgr. Tomáše Nikolaie, Ph.D. – „Neuropsychologické aspekty preklinického a prodromálního stádia Alzheimerovy nemoci“ jednoznačně splňuje po obsahové i formální stránce požadavky kladené na habilitační práce v oboru Lékařské psychologie a doporučuji ji proto k obhajobě před vědeckou radou 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Prof. MUDr. Irena Rektorová, Ph.D.

Vedoucí Centra pro abnormální pohyby a parkinsonismus I. neurologické kliniky LF MU a FN u sv. Anny, CEITEC MU, Masarykova univerzita

Pekařská 53, 656 91 Brno

Tel: +42054318 2639, e-mail: irena.rektorova@fnusa.cz

V Brně, dne 13.6. 2021